

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فیش منبر

خواسته های امام باقر علیه السلام از ما

کانال فیش منبر در ایتا

<https://eita.com/fishemenbar>

عرضه در سایت طلبه یار =

<http://www.talabeyar.ir>

□ عنوان : امام باقر (ع) از ما چه می خواهند؟

□ پیام : برادری و کارجمعی

🔄 ماهیت بحث : ولایت مداری دو رکن دارد یکی ارتباط با اهل بیت ع و رکن دوم ولایت مداری که معمولا مورد غفلت واقع می شود ارتباط با دوستان اهل بیت ع است. ارتباط قلبی که نامش می شود برادری و ارتباط عملی که نامش می شود کار جمعی و تشکیلاتی در این سخنرانی ما در پی تبیین این دو موضوع یعنی برادری و کار جمعی، از سخن و سیره امام باقر (ع) هستیم

انگیزه سازی

محوری ترین، موضوع در دین ما، که باید آن را با صدای بلند فریاد بزنیم، ولایت است آنچنان که امام باقر ع فرمود: «وَلَمْ يَنَادَ بِشَيْءٍ كَمَا نُودِيَ بِالْوَلَايَةِ» (کافی، ج ۲، ص ۱۸) حالا این ولایت چیست؟ و ولایت مداری چه لوازمی دارد؟ چگونه می شود ولایت مدار بود؟ ما معمولا ولایت مداری را خلاصه می کنیم در ارتباط نزدیک و تنگاتنگ با اولیای خدا یعنی اهل بیت ع. می گوئیم ولایت مداری یعنی معرفت، محبت و طاعت ولی خدا. حرف درستی است ولی آیا ولایت مداری به همین جا خلاصه می شود؟ یا نه! ولایت مداری یک ستاره ی دنبال داری است که به دوستان اهل بیت ع هم می رسد؟ به نظر می رسد، ولایت مداری دو رکن دارد یکی رابطه با ولی و دیگری رابطه با ولایت مداران.

ما در بحث ولایت مداری در جامعه مان بیشتر یک بُعدش بحث می شود و آن ارتباط با ولی خدا است ولی از آن بُعد دیگر ولایت مداری که ارتباط عمیق با ولایت مداران و دوست داران اهل بیت ع است، کمتر سخن به میان می آوریم. و شما برای اینکه در ولایت مداری پرواز کنید نیاز به هر دو بال دارید. یکی بال ارتباط با ولی خدا و دیگری ارتباط با ولایت مداران.

شخصی به امام باقر ع عرض کرد آقا جان یاران شما در کوفه فراوانند، بلند شوید قیام کنید. به نظر شما حضرت برای اینکه حرف آنها را در ولایت مداری، راستی آزمایی کند، چه سوالی پرسیدند؟ حضرت نه از میزان محبت شان به اهل بیت ع سوال کردند و نه حتی از میزان معرفتشان و یا میزان طاعتشان از اهل بیت ع. بلکه امام باقر(ع) صریحاً از ارتباط بین آنها سؤال می کنند! که شما

ارتباطتان با هم چقدر خوب است؟! یعنی کافی نیست ارادت به امام باقر داشته باشی؛ ارتباط شما با هم چگونه است؟ آیا اینقدر ارتباطتان با هم قوی هست که اگر کسی نیازی پیدا کرد دست در جیب برادرش کند و به مقدار نیاز بردارد و وقتی او فهمید ناراحت نشود؟ آن شخص گفت نه حضرت فرمود بنابراین شما آمادگی یاری مرا ندارید. بلکه شما که حاضر نیستید برای

همدیگر پول خرج کنید به خون دادن برای ما بخیل تر هستید. «عَنْ بُرَيْدِ الْعَجَلِيِّ قَالَ: قِيلَ لِأَبِي جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ ع إِنَّ أَصْحَابَنَا بِالْكُوفَةِ جَمَاعَةٌ كَثِيرَةٌ فَلَوْ أَمَرْتَهُمْ لِطَاعُوكَ وَ اتَّبَعُوكَ فَقَالَ يَجِيءُ أَحَدُهُمْ إِلَى كَيْسِ أَخِيهِ فَيَأْخُذُ مِنْهُ حَاجَتَهُ؟ فَقَالَ لَا قَالَ فَهَمُّ بِدِمَائِهِمْ أَبْخَلَ» (الاختصاص، مفید، ص ۲۴) چه ارتباطی بین جان دادن برای اهل بیت ع و خرج کردن برای دوستان اهل بیت ع

وجود دارد؟ اگر ربط نداشت حضرت از این موضوع سوال نمی کرد. معلوم می شود رکن دوم ولایت مداری، ارتباط با ولایت مداران است.

اقتناع اندیشه

خداوند صریحا به ارتباط تنگاتنگ مومنین در قرآن با نام ولایت اشاره می کند و می فرماید: مومنین بر یکدیگر ولایت دارند بعد می فرماید امر به معروف می کنند... «وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ يُطِيعُونَ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ؛ مردان و زنان مؤمن بعض از ایشان اولیاء بعض دیگرند، امر به معروف می کنند و از منکر نهی می نمایند و نماز به پا می دارند و زکات می پردازند و خدا و رسولش را اطاعت می کنند، آنها را خدا به زودی مشمول رحمت خود می کند، که خدا مقتدریست شایسته کار» (توبه، ۷۱)

علامه طباطبایی ذیل این به زیبایی رابطه امر به معروف با ولایت داشتن مومنین بر یکدیگر را توضیح می دهند: «می فرماید: مردان و زنان با ایمان اولیای یکدیگرند»، تا منافقین بدانند نقطه مقابل ایشان مؤمنین هستند که مردان و زنانشان با همه کثرت و پراکندگی افرادشان همه در حکم یک تن واحدند، و به همین جهت بعضی از ایشان امور بعضی دیگر را عهده دار می شوند. و به همین جهت است که هر کدام دیگری را به معروف امر می کند و از منکر نهی می نماید. آری، بخاطر ولایت داشتن ایشان در امور یکدیگر است - آنهم ولایتی که تا کوچکترین افراد اجتماع راه دارد- که به خود اجازه می دهند هر یک دیگری را به معروف واداشته و از منکر باز بدارد» (ترجمه تفسیر المیزان، ج ۹، ص ۴۵۵)

بیند ریشه امر به معروف و نهی از منکر آن ولایت است. چقدر موضوع امر به معروف را این ولایت لطیف می کند؛ کسی از سر شدت خیرخواهی و دلسوزی برادرش را امر به معروف و نهی از منکر کند چقدر دلنشین و اثر گذارتر است. مثل مادری که از سر مهربانی هم ممکن است سر بچه اش جیغ بنفش بکشد و او را از شعله ی سماور دور کند. حقیقت امر به معروف و نهی از منکر، این مهربانی است.

امیرالمومنین فرمود: «روحیه مومن این است که دلسوز است؛ الْمُؤْمِنُ عَرِيضَةُ النَّصْحِ» (غرر، ص ۷۰) دلش برای همه ی عالم می سوزد؛ به همین دلیل وقتی می بیند که کسی با معصیت به خودش ضرر می زند، تحمل نمی کند هر چند ممکن است آن شخص به مومن بد و بی راه هم بگوید ولی او دست از خیرخواهی خودش [به وسیله امر به معروف و نهی از منکر] بر نمی دارد.

امام باقر ع در یک کلام کوتاه ولی پر مغز و پر معنا، گلایه بزرگی از پیروان خودشان را رسماً بیان می کنند و می فرمایند: «شما در راه ولایت ما اهل بیت ع برادری نکردید بلکه به همین اندازه که همدیگر را به عنوان شیعه می شناسید با هم ارتباط دارید و بس؛ لَمْ تَتَوَاحَا عَلَي هَذَا الْأَمْرِ وَ إِنَّمَا تَعَارَفْتُمْ عَلَيْهِ» (کافی، ج ۲، ص ۱۶۸) امام باقر ع از ما چه می خواهند؟ این مساله کلیدی که هنوز حل

نشده را می خواهند یعنی برادری. آنگونه که ندار باشید. دست در جیب همدیگر کنید و به مقدار نیاز بردارید و نارحت نشوید. بعد حضرت فرمود زمان ظهور این اتفاق خواهد افتاد.

پرورش احساس

اگر این مطالبه امام باقر ع اجابت شود، امام زمان عج خواهد آمد. یعنی ارتباط عمیق قلبی مومن با همدیگر آنچنان که بقیه الله العظم فرمودند: «لَوْ أَنَّ أَشْيَاعَنَا وَفَقَّهُمُ اللَّهُ لَطَاعَتِهِ عَلَى اجْتِمَاعٍ مِنَ الْقُلُوبِ فِي الْوَقَاءِ بِالْعَهْدِ عَلَيْهِمْ لَمَا تَأَخَّرَ عَنْهُمْ الْيَمْنُ بِلِقَائِنَا وَ لَتَعَجَّلَتْ لَهُمُ السَّعَادَةُ مُشَاهَدَتِنَا» (احتجاج، ج ۲، ص ۴۹۹) باور می کنید این رمز ظهور است؟ و این راهبردی ترین کار در زمان غیبت است؟ یعنی دل ها در عهدی که با اهل بیت ع به یک دلی و اجتماع برسند. برادری برادری برادری.

این برادری و ارتباط بین ولایت مداران ما را ابرقدرت خواهد کرد. ما را شکست ناپذیر خواهد کرد. چرا فرهنگ غرب، بر فردیت برنامه ریزی می کند. کاری می کند که کسی با دیگری کار نداشته باشد. برادری مفهومی است که در غرب مرده است. اصلا معنایش را از دست داده. و در بین ما برادری کم رنگ است.

روای می گوید خدمت امام باقر ع رسیدم تا با حضرت خداحافظی کنم. فرمود: ای خَیْثَمَه هر کس از دوستان ما را می بینی سلام مرا برسان و آنها را بتقوای خدای بزرگ سفارش کن بلافاصله بعد فرمودند و اینکه ثروت مندان بر فقیران توجه کنند و قدرت مندان بر ضعیفان دیدار کنند و زنده آنها بر جنازه میتشان حاضر شوند و در منازل ملاقات یکدیگر روند، زیرا ملاقات آنها با يك دیگر موجب زنده ساختن امر ماست، خدا رحمت کند بنده ای را که امر ما را زنده دارد؛ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ ع أُودِعَهُ فَقَالَ يَا خَیْثَمَةُ أَلْبَلُغُ مَنْ تَرَى مِنْ مَوَالِينَا السَّلَامَ وَ أَوْصِهِمْ بِتَقْوَى اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ أَنْ يَعُودَ غَنِيَهُمْ عَلَى فَقِيرِهِمْ وَ قَوِيَهُمْ عَلَى ضَعِيفِهِمْ وَ أَنْ يَشْهَدَ حَيْثُ حِينَ جَنَازَةٍ مَيِّتِهِمْ وَ أَنْ يَتَلَقَّوْا فِي بُيُوتِهِمْ فَإِنَّ لِقِيَاءَ بَعْضِهِمْ بَعْضًا حَيَاةٌ لِمَنْ رَأَى اللَّهُ عَبْدًا أَحْيَا أَمْرَنَا» (کافی، ج ۲، ص ۱۷۵) واقعا عجیب نیست برای شما که امام باقر ع می فرماید شما که ارتباطتان با یک دیگر وصل می شود برای ما اهل بیت ع قدرت آفرین می شوید و حیات بخش امر و حکومت ما اهل بیت می شوید؟ امروز این را از ما می خواهند بگیرند. فردیت گرایی مساوی است با ضعف و زبونی و جمع گرایی از یک منشاء الهی و قلبی شما را قوی خواهد کرد.

بنابراین امروز مهم ترین کاری که ما داریم کار جمعی است، نام این کار جمعی تشکیلات است. شبکه شدن مومنین با یکدیگر است در مقام قلب و عمل. همان کاری که خود امام باقر ع انجام دادند. مقام معظم رهبری ع فرمودند: «امام باقر ع در ایجاد تشکیلات تشیع و یک سازمان قوی و همگانی از همه ی وسایل مشروع و ممکن استفاده کرد.» (۶۷/۶/۲۵). نهمین که افرادی را تربیت کند، به عنوان وکیل و نایب خود بگذارد که کار آن حضرت را دنبال کنند، و ادامه ی تبلیغات و تعلیمات آن حضرت را به عهده بگیرند. این سازماندهی پنهانی امام باقر بود، که از زمان قبل از امام باقر شروع شده بود، اما در زمان آن حضرت یک هیجان بیشتری پیدا کرد» (۶۶/۵/۹)

اصلاً کار ولایت هم همین شبکه سازی بین آحاد جامعه ایمانی است. این مطلب را حضرت زهرا س درباره فلسفه ولایت فرمودند: «اطاعت از ما اهل بیت شما را مثل نخ تسبیح به یکدیگر متصل می کند و امامت ما اهل بیت شما از تفرقه و جزیره شدن در امان نگه می دارد، طَاعَتَنَا نِظَامًا لِلْمِلَّةِ وَ إِمَامَتَنَا أَمَانًا لِلْفُرْقَةِ» (الاحتجاج، ج ۱، ص ۹۹)

تشکیلات یعنی چی؟ همه احساس مسئولیت می کنند! همه مشارکت دارند! همه رأی دارند، همه دلسوزی دارند. همه خودشان را مسئول می دانند، همه رأی دارند، همه دلسوزی دارند. تشکیلات به این می گویند. تشکیلات یعنی خودشان مسائل خودشان را حل می کنند. اداره! خودشان مسائل خودشان را حل نمی کنند؛ ناظر بیرونی باید حل کند یا مدیر.

البته باید برای کار تشکیلاتی، ظرفیت سازی کرد. کمی ها و کاستی های یکدیگر را تحمل کرد. ممکن است در کار جمعی یک نفر قوی باشد و دیگری ضعیف. کسانی که قوی ند باید از ضعفاء همچنان که امام باقر ع فرمود دستگیری و رسیدگی کنند. اگر در بستر تشکیلات همدیگر را تحمل کردید و لبخند زدی هنر کردی!

مذهبی های یک شهر اگر می توانستند استعدادهای شان را در یک حرکت اقتصادی به مشارکت بگذارند، می توانستند بزرگترین حرکت های اقتصادی شهرها را شکل دهند. هر کسی استعداد خودش را در مُشت خودش نگه داشته، با کس دیگر به مشارکت نمی گذارد! حاضر نیست کس دیگر استعداد او را ببرد. بعضی از کارهای خوب، حتی به شدت تنهایی و مخفیانه انجام می گیرد! نقص دارد این کارها! عیبی ندارد این کار را با مشارکت دو تا دیگر از رفقای انجام می دادید، تقسیم می شد! اکثرش مال تو است! به قول امام باقر ع بگذار دست تو جیب تو کند!

ما کار تشکیلاتی را باید از مهدکودک ها، مدرسه ها و مسجدها آغاز کنیم. امام جماعت هر مسجدی، رئیس گروهی از مردم است، امام جماعت، یعنی «رئیس جماعت»؛ ما در فارسی این را به غلط و غیرسیاسی ترجمه می کنیم! ما به امام جماعت می گوئیم «پیش نماز»؛ درحالی که او رئیس جمعی از مردم است. پیش نماز یعنی کسی که نماز می خواند و پیش تر از دیگران می ایستد. درحالی که فلسفه حضور در مسجد و اقتدا به امام جماعت، پیش نمازی نیست، بلکه تمرین امام داشتن، تمرین ولایت پذیری، تمرین حضور در جمع و تمرین صف بندی شدن است.

در یک جمع بندی ائمه هدی (ع) صریحاً درباره کلمه «رابطوا» در آخر سوره آل عمران، می فرمایند: «رَابِطُوا عَلَى الْأُمَّةِ» (تفسیر قمی/۱/۱۲۹) یعنی برای کمک کردن به امام تان به هم کمک کنید. ما ولایتمداری را در دو بخش طولی و عرضی تفسیر می کنیم. رابطه طولی، همان تبعیّتی است که از ولایت داریم. و رابطه عرضی هم تبعیّتی است که از یکدیگر داریم؛ مؤمنین «أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ» هستند (وَ الْمُؤْمِنُونَ وَ الْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ؛ توبه/۷۱)

این بخش از معارف ولایتمداری در جامعه ما خیلی مهجور بوده است؛ امیدواریم که دیگر از این مهجوریت خارج بشود و البته به برکت وجود تشکیلات.